

● ۴۱ مرکز شبانه‌روزی نگهداری سالمندان در استان وجود دارد که ۲۱ مرکز آن، در مشهد واقع شده است.

● ۱۴۵۳ سالمند در مراکز شبانه‌روزی استان نگهداری می‌شوند که از این تعداد، ۶۱۶ سالمند در مراکز مشهد ساکن هستند.

● تعداد مراکز نگهداری پاره‌وقت سالمندان در استان، چهار مرکز است که از ۱۵۹ سالمند به صورت پاره وقت نگهداری می‌کنند.

● تعرفه هزینه ماهانه تعیین شده توسط هیئت دولت که مورد تأیید بهزیستی است، برای نگهداری هر سالمند در مراکز درجه ۱، یک میلیون و ۲۶۰ هزار تومان و در مراکز درجه ۲، یک میلیون و ۱۶۰ هزار تومان.

● مراکز درجه ۱، شامل اتاق‌هایی با تخت‌های محدود و خدماتی مثل خدمات پزشکی، روان‌شناسی، مراقبتی، بهداشتی و تفریحی است. مراکز درجه ۲، شامل اتاق‌های ۶ تخته با خدمات معمولی است. هرچه تعداد تخت‌های اتاق‌ها کمتر شود و خدمات افزایش یابد، هزینه ماهانه بیشتر می‌شود.

● کف هزینه ماهانه مراکز نگهداری سالمند در مشهد یک میلیون و ۱۶۰ هزار تومان و سقف هزینه ماهانه، یک میلیون و ۸۰۰ هزار تومان است. منتها در برخی مراکز که سوبیت‌های خصوصی و خدمات ویژه‌ای توسط خانواده درخواست می‌شود، مبالغ بالاتری تا چهار میلیون تومان هم، دریافت می‌شود.

● همه مراکز نگهداری سالمندان، توسط بهزیستی موظف به ارائه خدمات به تعداد مشخصی سالمند مجهول‌الویه به شکل رایگان هستند. کمک هزینه پرداختی بهزیستی به مراکز سالمندان برای هر سالمند مجهول‌الویه، در مراکز درجه ۱، ۹۲۴ هزار تومان و در مراکز درجه ۲، ۸۵۵ هزار تومان است.

● کمک هزینه پرداختی بهزیستی برای نگهداری سالمندان خانواده‌های دارای شرایط خاص (واجد شرایط دریافت پاره‌انه، نداشتن خانواده موثر، تحت پوشش سازمان‌های حمایتی) در مراکز درجه ۱، ۷۷۰ هزار تومان و در مراکز درجه ۲، ۷۰۰ هزار تومان است و بقیه هزینه ماهانه تا قیمت تعیین شده را خانواده باید پرداخت کند.

● تعداد شکایاتی که از خانه‌های سالمندان، توسط خانواده‌ها در سامانه بهزیستی ثبت شده، در شش ماه اول سال ۹۸ ۱۵ مورد بوده است. شایع‌ترین شکایات هم مربوط به افزایش هزینه‌ها، به واسطه افزایش هزینه پوشک و داروی مصرفی سالمندان است که نتیجه تورم‌های اخیر است.

● اداره کل بهزیستی استان، ۴۲ بازرس و کارشناس ناظر برای نظارت بر عملکرد خانه‌های سالمندان دارد که در شش ماه اول سال ۹۸ ۱۱۰ بازرسی انجام داده‌اند که برخی به تذکر و برخورد منجر شده است.

دربین «سرزده» بر ۲ مرکز نگهداری سالخورده‌گان مشهد

سیمای خسته خانه‌های سالمندان

گزارش: محمد بهبودی‌نیا

چه بخواهیم و چه نخواهیم، عده‌ای هستند که بنابر یک سری دلایل، مادر و پدر سالمند خود را به خانه‌های سالمندان می‌سپارند. «سرزده» امروز، باز دید بدون خبر قبلی از دو خانه سالمندان، یکی در نقطه برخور دار شهر

و دیگری در نقطه کم‌برخور دار، به همراه معاون امور توان بخشی اداره کل بهزیستی استان برای رصد شرایط این دو خانه که می‌تواند مشت‌از خروار خانه‌های سالمندان شهر باشد، است. با ما همراه باشید.

خانه سالمندان، بدون رمپ و آسانسور و تهویه مناسب!

اولین مرکزی که به همراه «مسعود فیروزی» معاون امور توان بخشی اداره کل بهزیستی خراسان رضوی به آن سر می‌زنیم، یک ساختمان دو طبقه با مساحت بالا، در یک نقطه برخور دار شهر است. هر چند به دنبال گپ و گفت با خانواده‌های سالمندان حاضر در این مرکز هستیم تا گلایه‌های احتمالی‌شان را بشنویم؛ اما با چند سالمندی که در یکی از طبقات هستند، هم‌کلام می‌شویم. یکی از سالمندان که روی ویلچر نشسته و از نظر تکلم و هوشیاری، وضعیت بهتری دارد می‌گوید: «در این طبقه نور آفتاب از چند پنجره که هم‌سطح حیاط است، به داخل می‌تابد و فضای مناسبی برای نشستن و راه رفتن وجود دارد اما حیف که هیچ رمپ و گذرگاهی برای این که بتوانیم خودمان را راحت و بی‌مشکل به حیاط برسانیم، وجود ندارد. تنها مسیر دسترسی، چند پله است که باید با سختی خودمان را بالا یا پایین بکشیم. ضمن این که کل ساختمان هم آسانسور ندارد و دیگر دوستان برای بالا و پایین رفتن، اذیت می‌شوند.» جالب این که تنها رمپی که برای رفت و آمد از طبقه بالا هم در نظر گرفته شده، چوبی و سست است و یکی از تخته‌هایش کاملاً جدا شده و هر لحظه امکان وقوع حادثه‌ای می‌رود. رمپی که سالمندان می‌گویند دو هفته است این شکلی است و فکری برایش نشده است. سالمند دیگری، آرام‌گلایه می‌کند: «همان‌طور که خودتان هم الان متوجه هستید، آشپزخانه مرکز، تهویه مناسبی ندارد و مدام همه‌جا بوی غذا می‌پیچد و آزارمان می‌دهد....»

● وقتی دلیل بی‌توجهی به استانداردسازی ساختمان را از مسئول مرکز می‌پرسیم، می‌گوید: «این مرکز دو طبقه دارد و در طبقه پایین مردان و در طبقه بالا، زنان سالخورده نگهداری می‌شوند و به دلیل این که سالمندان بین طبقات رفت و آمد زیادی ندارند، نیاز به وجود آسانسور احساس نمی‌شود. زمانی هم که سالمندان بخواهند از فضای حیاط استفاده کنند، پرستاران ما آن‌ها را تا رسیدن به حیاط همراهی می‌کنند و امکان ایجاد رمپ هم، در این بخش از ساختمان، نیست.» وی درباره ایجاد آشپزخانه به دلیل کمبود فضا در همان فضایی که سالمندان نگهداری می‌شوند نیز می‌گوید: «آشپزخانه ما، سیستم تهویه دارد، منتها به نظر من بوی غذا باعث تحریک سیستم عصبی سالمندان می‌شود و به همین دلیل رغبت‌شان به خوردن غذا بیشتر می‌شود.»

● معاون امور توان بخشی اداره کل بهزیستی خراسان رضوی درباره استانداردسازی این مراکز، توضیح می‌دهد: «زمانی که افراد قصد ایجاد مرکز نگهداری از سالمندان را دارند، کارشناسان ما ضمن بررسی موضوع، مدارک مربوط به استحکام بنا و تأییدیه نظام مهندسی را از مسئولان مرکز درخواست می‌کنند و ساختمان به لحاظ دارا بودن تمامی استانداردها بررسی می‌شود. در عین حال، یک سال است که قوانینی در زمینه مناسب‌سازی ساختمان مراکز در دستور کار قرار داده ایم و مهم است مراکز، دستورالعمل جدید فعلی را اجرا کنند. درباره این مرکز هم اصلاحات لازم انجام شده و موارد باقی‌مانده نیز در آینده نزدیک باید انجام شود. ما طی امسال، به‌رغم این که تعطیلی یک مرکز چندان آسان نیست، اما چون هیچ تعارفی با متخلفان نداریم، سه مرکز را به دلیل تخلفات این چنینی تعطیل کردیم.»

شایعه قرص‌های آرام‌بخش اجباری، واقعیت دارد؟

خانواده دیگری ادعا و گلایه می‌کنند: «مسئولان مراکز نگهداری سالمندان برای راحت‌تر بودن خودشان، دایم به سالمندان قرص خواب و آرام‌بخش به شکل اجباری می‌دهند تا بخوابند و تجویز این قرص‌ها بدون هیچ نظارتی و بی‌توجه به عواقب و تبعاتش انجام می‌شود. چه کسی پاسخ‌گوست؟»

● فیروزی در این باره می‌گوید: «ما منکر تخلفات این چنینی نیستیم و ممکن است تخلفی دور از چشم ما در این مراکز اتفاق بیفتد، اما تا کید می‌کنم در تمامی خانه‌های سالمندان، تیم پزشکی حضور دارند و داروهای تجویزی به تأیید پزشک می‌رسد. ضمن این که بعضی خانواده‌ها در آخرین مراحل بیماری‌ای از کار افتادگی، سالمندان‌شان را به این مراکز می‌آورند و باید شرایط‌شان مدیریت شود. منتها از همه خانواده‌ها می‌خواهم در صورت مشاهده شرایط غیرطبیعی در وضعیت جسمی سالمندان‌شان، شکایت‌شان را با بازرس بهزیستی مطرح کنند تا به شکل دقیق پیگیری شود.»

ساکنان خانه‌های سالمندان، از خدمات روان‌شناسی و تفریحی برخوردارند؟

صحبت کردن، وقت گذاشتن و برقراری ارتباط عاطفی با افراد مسن در کنار بهره‌مند بودن مداوم از خدمات پزشکی و روان‌شناسی، خیلی مهم است اما مشغله‌های کاری و شخصی، ممکن است باعث شود خیلی‌ها ایمان نتوانیم برای سالمند خانواده‌مان وقت کافی بگذاریم و تنهایی و بی‌همزبانی و بیماری‌های گوناگون، باعث بروز علائم افسردگی در شخص شود. وی همین حساب، به فکر می‌افتمیم فرد سالخورده را به خانه‌های سالمندان بسپاریم تا از چنین شرایطی برخوردار شود. اما آیا این اتفاق می‌افتد؟

● مسئول مرکزی که در آن حضور داریم، می‌گوید: «ما در این مرکز روان‌شناس، کاردرمانگر، فیزیوتراپ، پزشک متخصص اعصاب و روان و پزشک متخصص و عمومی داریم که بر سلامت جسمانی و روانی سالمندان ساکن در این نظارت دارند. ضمن این که همه مراکز، بسته به میزان امکاناتی که دارند، برنامه‌های سرگرمی و تفریحی متنوعی به مناسبت‌های مختلف برای سالمندان اجرا می‌کنند که شامل برنامه‌های مذهبی، زیارت حرم مطهر امام رضا(ع)، طبیعت گردی و گشت و گذار خارج از مرکز است. خیلی وقت‌ها، دانشجویان و هنرمندان و مدیرکل بهزیستی استان هم در برگزاری این برنامه‌ها حضوری فعال دارند.»

به دلیل تورم‌های اخیر، کیفیت غذای خانه‌های سالمندان کاهش یافته؟

خانواده‌ای که سالمندشان در یکی از خانه‌های سالمندان مشهد نگهداری می‌شود، ادعا می‌کنند: «به دلیل تورم و گرانی‌های اخیر، برخی از مراکز نگهداری سالمندان مشهد، گوشت را از برنامه غذایی‌شان حذف کرده و کیفیت غذا را تا حدی پایین آورده‌اند که سالمندان دیگر تمایلی به خوردن غذا ندارند. ما خواستار بررسی دقیق این مسئله، توسط مسئولان بهزیستی هستیم.»

● مسئول مرکز برخورداری که در آن هستیم، در پاسخ به این ادعا می‌گوید: «ما به‌رغم تمام مشکلات مالی، تغییری در کیفیت غذایی‌مان نداشته ایم و خانواده‌مان که کنارم مشغول به کارند، روزانه از همین غذایی می‌خورند که سالمندان میل می‌کنند. ضمن این که ما حتی منوی غذایی‌مان را هم تغییر نداده ایم و طبق روال قبل در حال ارائه خدمات هستیم. طبیعتاً در چنین شرایطی، دیگر سود و منفعتی متوجه ما و دیگر خانه‌های سالمندان نیست اما گاهی سود مالی اولویت اول نیست. ما حاضریم از سود خودمان صرف‌نظر کنیم اما کیفیت غذا و رضایت سالمندان حفظ شود.»

● «مسعود فیروزی» معاون امور توان بخشی اداره کل بهزیستی استان هم در این باره می‌گوید: «در هر مرکز یک مسئول فنی حضور دارد که روزانه موارد این چنینی را بررسی و رصد و گزارش آن را به ما اعلام می‌کند. و طبیعتاً در صورت وجود هرگونه تخلف، با متخلفان برخورد می‌شود. منتها تا امروز، خبر و گزارش و گلایه‌ای در این زمینه نداشتیم.»

اما و اگرهای نگهداری از سالمندان مجهول‌الویه

در دومین مقصدمان که یک خانه سالمندان در منطقه کم‌برخوردار شهر است، متوجه می‌شویم تعداد زیادی سالمند مجهول‌الویه در این جا نگهداری می‌شوند.

● فیروزی در این باره توضیح می‌دهد: «مجهول‌الویه‌ها، سالمندانی هستند که به دلایل و شکل‌های مختلف، رها شده‌اند و برای نگهداری و مراقبت، در مراکز مختلف شهر، تقسیم می‌شوند. طبق مقررات سازمان بهزیستی کشور، هر مرکز باید برابر با ۱۰ درصد ظرفیت اش از سالمندان مجهول‌الویه پذیرایی کند اما در حال حاضر به دلیل افزایش تعداد این عزیزان، برخی مراکز خیلی بیشتر از ۱۰ درصد ظرفیت‌شان را پذیرفته‌اند. سال‌های قبل، در عوض نگهداری رایگان از این افراد، خانه‌های سالمندان از معافیت مالیاتی برخوردار می‌شدند اما سال ۸۵ مجلس شورای اسلامی این معافیت را حذف کرد و این سال‌ها، مراکز بر اساس تعامل با بهزیستی، از سالمندان مجهول‌الویه نگهداری می‌کند.»

● مسئول مرکز هم ادامه می‌دهد: «بهزیستی بابت نگهداری از هر سالمند مجهول‌الویه، ماهانه ۹۲۶ هزار تومان به ما کمک می‌دهد. از این پول، ۴۰۰ هزار تومان ماهانه خرج پوشک می‌شود و می‌ماند ۵۰۰ هزار تومان برای هزینه اجاره و بهداشت و غذا و دارو... حالا ما مجبور باید با این مبلغ کنار بیاوریم و مدیریت کنیم، خدایم داند. همه این‌ها هم به دلیل کمبود بودجه بهزیستی است.»